

PHÁT HUY BẢN SẮC VĂN HÓA, NGHỆ THUẬT GÓM BÁT TRÀNG TRONG THIẾT KẾ TRANG SỨC ĐƯƠNG ĐẠI

Nguyễn Lan Hương¹, Vũ Nguyễn Thục Anh², Phạm Vân Linh³
Email: huongnguyentdcn@hou.edu.vn

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 29/09/2025

Ngày phản biện đánh giá: 15/10/2025

Ngày bài báo được duyệt đăng: 24/10/2025

DOI: 10.59266/houjs.2025.913

Tóm tắt: Gốm Bát Tràng là di sản văn hóa sống động, kết tinh bàn tay nghệ nhân và bản sắc Việt qua nhiều thế kỷ. Không chỉ mang giá trị vật chất, gốm còn lưu giữ ký ức, phản ánh lịch sử và tinh thần dân tộc. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và thiết kế đương đại, việc kết nối gốm Bát Tràng với ngôn ngữ trang sức mở ra một hướng nghiên cứu đầy tiềm năng. Đề tài tập trung khai thác khả năng chuyển hóa chất liệu gốm - từ cấu trúc xốp, hiệu ứng men, đến giá trị biểu tượng - thành điểm nhấn thẩm mỹ trong thiết kế trang sức. Kết hợp cùng kỹ thuật chế tác hiện đại, gốm vượt ra khỏi giới hạn đồ gia dụng hay trưng bày, trở thành tác phẩm nghệ thuật nhỏ gọn, mang tính cá nhân và dễ tiếp cận trong đời sống. Đồng thời, nghiên cứu nhấn mạnh yếu tố bền vững: gốm là chất liệu địa phương, thân thiện môi trường, phù hợp với xu hướng tiêu dùng xanh của thời trang thế giới. Sự giao thoa giữa truyền thống và hiện đại, giữa thủ công và sáng tạo đương đại, hứa hẹn hình thành dòng trang sức gốm mang dấu ấn riêng, góp phần khẳng định Bát Tràng như biểu tượng văn hóa Việt trong dòng chảy toàn cầu.

Từ khóa: gốm Bát Tràng, trang sức đương đại, bản sắc văn hoá, thiết kế bền vững, toàn cầu hoá

I. Đặt vấn đề

Từ thời Ai Cập, Hy Lạp, La Mã, đến Ấn Độ và Trung Hoa cổ đại, trang sức không chỉ dừng ở chức năng làm đẹp mà trở thành một ngôn ngữ văn hóa đa tầng, phản ánh tín ngưỡng, biểu tượng quyền lực và quan niệm thẩm mỹ. Mỗi nền văn

minh đều để lại dấu ấn riêng qua chất liệu, hình thức và ý nghĩa biểu tượng, qua đó khẳng định trang sức như một dòng chảy ký ức xuyên thời gian.

Trong dòng chảy văn hóa Việt Nam, gốm Bát Tràng - di sản hơn 700 năm - đã vượt khỏi vai trò vật dụng thường nhật để

¹ Trường Đại học Mở Hà Nội

² Công ty TNHH Giang Long

³ Hội Khoa học các sản phẩm thiên nhiên Việt Nam

trở thành biểu tượng nghệ thuật và ký ức cộng đồng. Với kỹ thuật tạo hình tinh xảo, băng men đa dạng (men lam, men ngọc, men rạn, men tro, men nâu đỏ, men vàng, men cam & men đỏ...) và hệ biểu tượng hoa văn gắn liền với tín ngưỡng Việt (rồng, phượng, sen, sóng nước...), Bát Tràng được xem là kho tàng thẩm mỹ giàu giá trị biểu đạt. Tuy nhiên, trong nhận thức phổ biến, gốm vẫn chủ yếu gắn với đồ gia dụng và trang trí nội thất, chưa được nhìn nhận như một chất liệu tiềm năng trong lĩnh vực trang sức.

Ở chiều ngược lại, trang sức đương đại ngày nay không chỉ phản ánh xu hướng thời trang mà còn thể hiện cá tính, quan điểm sống và sự gắn kết với giá trị văn hóa - xã hội. Xu hướng kết hợp chất liệu mới, hướng tới thiết kế bền vững và thân thiện môi trường ngày càng được đề cao. Trong bối cảnh đó, gốm - với đặc tính địa phương, khả năng tái tạo và giá trị biểu tượng - trở thành chất liệu phù hợp để khai thác trong thiết kế trang sức.

Việc nghiên cứu kết nối bản sắc gốm Bát Tràng với ngôn ngữ thiết kế trang sức đương đại không chỉ mở rộng phạm vi ứng dụng của gốm mà còn góp phần tạo ra dòng sản phẩm độc bản, vừa gợi nhớ truyền thống, vừa hòa nhập cùng xu hướng quốc tế. Đây cũng là cách thức để chuyển hóa di sản từ “bản sắc làng nghề” thành “ngôn ngữ toàn cầu”, qua đó khẳng định vị thế văn hóa Việt Nam trong đời sống thẩm mỹ đương đại.

Nghiên cứu này đặt ra ba mục tiêu chính:

1. Làm rõ tiềm năng thẩm mỹ và biểu tượng của gốm Bát Tràng khi chuyển hóa vào trang sức.

2. Đề xuất định hướng thiết kế gắn với xu hướng tiêu dùng xanh và bền vững.

3. Khẳng định Bát Tràng như một nguồn cảm hứng bản địa giàu tính ứng dụng, có khả năng hội nhập sâu vào dòng chảy nghệ thuật và thiết kế toàn cầu.

II. Cơ sở lý thuyết

2.1. Trang sức như một ngôn ngữ văn hóa - nghệ thuật

- Từ tiếp cận nhân học và mỹ học, trang sức không chỉ là phụ kiện làm đẹp mà còn được xem như phụ kiện thẩm mỹ mang tính biểu đạt văn hóa. Đồng thời, trang sức được hiểu như một “văn bản văn hóa” (cultural text), nơi vật chất, hình thức và biểu tượng kết hợp để lưu giữ ký ức tập thể, hiện thân tín ngưỡng và phản chiếu hệ giá trị - địa vị xã hội của cộng đồng trong từng thời kỳ lịch sử.

- Theo lý thuyết biểu tượng (symbolic theory), chất liệu và hình thức của trang sức không chỉ mang chức năng thẩm mỹ mà còn hàm chứa các tầng nghĩa văn hoá - xã hội. Mỗi chất liệu gắn với một hệ giá trị biểu tượng riêng: vàng thường được đồng nhất với quyền lực và sự phú quý; đá quý đại diện cho tính vĩnh cửu và sức mạnh siêu hình; trong khi đó, gốm lại biểu trưng cho mối liên hệ nguyên sơ với đất, tính mộc mạc, tính dân dã, gần gũi và bản sắc thủ công truyền thống.

- Dựa trên các nghiên cứu lịch sử từ nền văn minh Ai Cập, Hy Lạp - La Mã đến Trung Hoa và Ấn Độ, có thể thấy rằng trang sức luôn phản ánh sự giao thoa giữa nghệ thuật, tôn giáo và quyền lực, hình thành nên một ngôn ngữ tạo hình mang tính xuyên văn hoá và thời đại.

2.2. Gốm Bát Tràng - di sản vật chất và phi vật thể

- Bát Tràng như hệ sinh thái văn hóa - nghệ thuật: Không chỉ là làng nghề gốm truyền thống, Bát Tràng còn là một hệ sinh

thái văn hóa nơi tri thức dân gian, kỹ thuật chế tác, mỹ cảm vật liệu và truyền thống gia tộc được lưu truyền qua nhiều thế hệ.

- Tiếp cận theo lý thuyết di sản: Dưới góc nhìn lý thuyết di sản (heritage theory), Bát Tràng mang cả giá trị vật thể (đất, kỹ thuật tạo hình, sản phẩm gốm) và phi vật thể (tri thức nghề, ký ức cộng đồng, thẩm mỹ dân gian, nghi lễ nghề nghiệp), tạo nên nền tảng văn hóa sâu dày cho việc phát triển thiết kế đương đại.

- Hệ mã văn hóa và chuyển vị vào trang sức: Các biểu tượng tạo hình đặc trưng (rồng, phượng, sen, sóng nước) cùng hệ men lam, men rạn, men ngọc được xem như “mã văn hóa” (cultural code). Việc chuyển vị (transposition) các mã này vào thiết kế trang sức gốm mở ra khả năng tái ngữ nghĩa (re-semantization) và đương đại hóa di sản (heritage contemporization), tạo ra sản phẩm vừa mang bản sắc vừa phù hợp ngôn ngữ thiết kế hiện đại.

2.3. Thiết kế đương đại và xu hướng chất liệu mới

- Trong nghiên cứu thiết kế, có hai xu hướng nổi bật:

(a) Phá vỡ giới hạn chất liệu truyền thống (như nhựa tái chế, gỗ, gốm, chất liệu tự nhiên).

(b) Thiết kế bền vững (sustainable design): ưu tiên vật liệu thân thiện môi trường, tái sử dụng, gắn với bản sắc địa phương.

- Theo lý thuyết liên ngành (interdisciplinary design), sự kết hợp giữa thủ công truyền thống và ngôn ngữ thiết kế hiện đại không chỉ làm giàu thêm mỹ thuật ứng dụng mà còn mở ra hướng tiếp cận thị trường toàn cầu.

2.4. Khung lý thuyết cho nghiên cứu

- Lý thuyết biểu tượng → giải mã ý nghĩa của gốm trong vai trò chất liệu

trang sức. - Lý thuyết di sản → nhìn nhận gốm Bát Tràng như nguồn lực văn hóa cần được tái tạo trong đời sống đương đại.

- Lý thuyết thiết kế bền vững → đặt nền tảng cho việc khai thác gốm trong xu hướng thời trang xanh, tiêu dùng có trách nhiệm.

III. Phương pháp nghiên cứu

1. Phương pháp phân tích tư liệu: khảo sát công trình nghiên cứu về trang sức Ai Cập, trang sức gốm ở các nền văn hóa khác, cũng như các nghiên cứu về gốm Bát Tràng trong mỹ thuật ứng dụng.

2. Phân tích so sánh: đối chiếu sự tiếp nhận và hiệu quả thẩm mỹ của trang sức gốm so với các dòng trang sức chất liệu truyền thống (kim loại, đá quý).

3. Tiến hành thử nghiệm tạo mẫu trang sức từ gốm Bát Tràng, kết hợp các loại men đặc trưng (men lam, men ngọc, men rạn, men tro, men nâu đỏ, men vàng, men cam & men đỏ...).

IV. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

4.1. Từ biểu tượng Ai Cập đến sáng tạo Việt Nam

Trong lịch sử nhân loại, trang sức luôn giữ vai trò kép: vừa là vật trang trí thẩm mỹ, vừa là phương tiện biểu đạt tín ngưỡng, quyền lực và bản sắc văn hóa. Ở Ai Cập cổ đại, chất liệu faience - loại gốm thủy tinh hóa - thường được sử dụng để chế tác hạt chuỗi, bùa hộ mệnh và đồ trang sức. Dù không quý hiếm như vàng hay ngọc, faience lại mang sức mạnh biểu tượng bởi ánh xanh lam của nó gắn liền với sự hồi sinh và vĩnh hằng trong quan niệm Ai Cập. Điều này cho thấy giá trị trang sức không chỉ phụ thuộc vào độ hiếm của vật liệu mà chủ yếu nằm ở chiều sâu biểu tượng văn hóa. Tại Hy Lạp và La Mã cổ đại, trang sức lại phản ánh rõ

nét quan niệm thẩm mỹ và xã hội. Người Hy Lạp ưa chuộng vàng, đá bán quý và ngọc trai, trong khi La Mã khai thác mạnh thủy tinh màu - một chất liệu phổ biến hơn nhưng vẫn được nâng tầm nghệ thuật nhờ kỹ thuật chế tác tinh xảo. Ở Ấn Độ, đồ trang sức luôn gắn liền với yếu tố tâm linh và phong thủy, thể hiện niềm tin vào sự hài hòa giữa con người và vũ trụ. Còn tại Trung Hoa cổ đại, ngọc bích (jade) không chỉ là vật trang trí mà còn là biểu tượng đạo đức, phẩm hạnh và quyền lực. Như vậy, mỗi nền văn minh đều có cách riêng để biến chất liệu thành ngôn ngữ văn hóa.

Đặt trong bối cảnh Việt Nam, đặc biệt là gốm Bát Tràng, sự đối chiếu với faience Ai Cập hay thủy tinh La Mã mở ra một hướng tiếp cận mới. Các dòng men truyền thống như men lam hay men rạn không chỉ mang tính thẩm mỹ mà còn là “ký ức vật chất” của làng nghề. Men lam gợi nhớ sự giao thoa văn hóa Trung Hoa - Nhật Bản - Việt Nam qua con đường thương mại gốm sứ, trong khi men rạn lại là sáng tạo độc bản của Bát Tràng, thể hiện khả năng thích ứng và tinh thần sáng tạo của nghệ nhân Việt. Nếu faience Ai Cập tượng trưng cho sự bất tử, jade Trung Hoa biểu trưng cho đức hạnh, thì men lam và men rạn có thể trở thành biểu tượng cho ký ức, sự tiếp nối và giao thoa văn hóa. Bài học từ lịch sử cho thấy: chất liệu dù giản dị vẫn có thể trở thành biểu tượng lớn lao nếu đặt trong hệ quy chiếu văn hóa thích hợp. Với Bát Tràng, việc “nâng cấp” gốm từ chất liệu sinh hoạt lên thành chất liệu trang sức chính là quá trình tái định nghĩa giá trị. Đây là bước chuyển từ không gian đời sống sang không gian thân thể, nơi trang sức gốm có thể trở thành hình thức biểu đạt cá nhân và xã hội. Từ góc nhìn thiết kế đương đại, sự kết nối giữa faience và gốm men lam - men rạn gợi mở

cho các nhà sáng tạo Việt Nam một hướng phát triển: thay vì chạy theo kim loại hay đá quý, nên tập trung khai thác sức mạnh biểu tượng, ký ức văn hóa và bản sắc dân tộc. Khi đó, trang sức gốm Bát Tràng không chỉ là sản phẩm thời trang, mà còn là một “văn bản văn hóa” sống động, vừa lưu giữ quá khứ vừa mở đường cho sáng tạo tương lai.

4.2. Khả năng thẩm mỹ và ứng dụng của gốm Bát Tràng

Gốm Bát Tràng vốn đã khẳng định vị thế trong không gian mỹ thuật và đời sống Việt Nam, nhưng khi đưa vào thiết kế trang sức, chất liệu này lại cho thấy nhiều tiềm năng thẩm mỹ mới.

Trước hết, gốm có độ nhẹ tương đối, thuận lợi hơn so với một số loại đá hoặc kim loại nặng. Điều này tạo ra sự thoải mái cho người đeo, nhất là với các loại trang sức kích thước lớn như vòng cổ, khuyên tai hay trâm cài.

Thứ hai, bề mặt gốm đa dạng, từ chất liệu thô mộc chưa tráng men đến những bề mặt men bóng, men rạn, men chảy... Sự phong phú này mang đến khả năng khai thác cao trong ngôn ngữ thiết kế. Một hạt gốm men lam có thể tạo cảm giác thanh nhã, truyền thống; trong khi một mảnh gốm men rạn lại gợi sự hoài cổ và độc bản. Ngoài ra, kỹ thuật vẽ tay trên gốm cũng mở ra cơ hội để đưa vào trang sức những họa tiết dân gian, hoa văn cách điệu hay thậm chí cá nhân hóa theo yêu cầu khách hàng.

Thứ ba, màu sắc gốm Bát Tràng rất phong phú nhờ hệ men đa dạng: lam, ngọc, rạn, vàng, nâu... Đây là lợi thế khi kết hợp cùng các chất liệu khác như kim loại (bạc, đồng, vàng), da, vải hay resin. Những sự kết hợp này không chỉ khắc phục được hạn chế giòn, dễ vỡ của

gốm, mà còn tạo nên hiệu ứng thẩm mỹ độc đáo. Chẳng hạn, một mặt dây chuyền gốm kết hợp khung bạc sẽ vừa giữ được sự chắc chắn, vừa làm nổi bật chất men đặc trưng. Tuy nhiên, hạn chế lớn nhất của gốm là tính dễ vỡ khi va đập mạnh. Điều này đòi hỏi nhà thiết kế phải có giải pháp kỹ thuật: kết hợp với kim loại để gia cố, sử dụng lớp phủ bảo vệ, hoặc nghiên cứu phối hợp với resin và composite. Một hướng khác là thiết kế theo lối “mảnh vỡ hữu ý” (wabi-sabi) - biến sự nứt vỡ thành thẩm mỹ, tương tự tinh thần kintsugi của Nhật Bản, nơi các vết nứt được hàn bằng vàng để tôn vinh tính vô thường và giá trị của thời gian.

Như vậy, xét về khả năng thẩm mỹ và ứng dụng, gốm Bát Tràng không thua kém các chất liệu trang sức truyền thống. Vấn đề cốt lõi là cần phát triển ngôn ngữ thiết kế phù hợp, biến những “giới hạn” của gốm thành “cá tính” thẩm mỹ. Điều này mở ra không gian sáng tạo rộng lớn cho các nghệ nhân và nhà thiết kế đương đại.

4.3. Giá trị bền vững và xu hướng tiêu dùng xanh

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và khủng hoảng môi trường, khái niệm thời trang bền vững và tiêu dùng xanh ngày càng được nhấn mạnh. Ngành công nghiệp trang sức vốn chịu nhiều phê phán vì khai thác tài nguyên khốc liệt (vàng, bạc, đá quý) và gây ra các hệ lụy xã hội - môi trường. Do đó, sự xuất hiện của các chất liệu thay thế, thân thiện hơn với tự nhiên đang trở thành một xu hướng mạnh mẽ, đặc biệt ở châu Âu và Bắc Mỹ.

Gốm Bát Tràng có thể tham gia vào xu hướng này với nhiều lợi thế. Thứ nhất, gốm là chất liệu địa phương, khai thác từ đất sét phù sa của vùng ven sông Hồng.

Quá trình sản xuất không cần khai thác mỏ quy mô lớn, ít gây tác động tiêu cực đến hệ sinh thái. Thứ hai, gốm hoàn toàn có thể tái chế: các mảnh vỡ, phế phẩm có thể nghiền lại làm nguyên liệu, hoặc được tái sử dụng trong các thiết kế mang tính “upcycling”. Thứ ba, gốm Bát Tràng gắn liền với kỹ nghệ thủ công, vốn tiêu tốn ít năng lượng hơn so với sản xuất công nghiệp quy mô lớn. Từ góc nhìn xã hội, việc lựa chọn trang sức gốm cũng thể hiện lối sống có trách nhiệm: thay vì chạy theo kim loại hiếm hay đá quý được khai thác trong điều kiện lao động khắc nghiệt, người tiêu dùng có thể tìm thấy giá trị trong sự giản dị, gần gũi và sáng tạo từ gốm. Điều này đặc biệt phù hợp với nhóm khách hàng trẻ, có ý thức môi trường, đang trở thành lực lượng tiêu dùng chính trên toàn cầu. Ngoài ra, xu hướng eco-jewelry - trang sức sinh thái - đang phát triển mạnh tại các thị trường lớn như châu Âu và Bắc Mỹ. Các thương hiệu quốc tế không chỉ tập trung vào chất liệu tái tạo mà còn chú ý đến “câu chuyện văn hóa” phía sau sản phẩm. Trong bối cảnh đó, gốm Bát Tràng có thể trở thành một “storytelling material”: vừa gắn liền với di sản thủ công, vừa phù hợp tinh thần bền vững, vừa mang lại sự độc bản. Như vậy, từ góc độ bền vững và xu hướng tiêu dùng xanh, gốm Bát Tràng không chỉ đơn thuần là một chất liệu mới, mà còn mang khả năng trở thành đại diện văn hóa - sinh thái của Việt Nam trong dòng chảy thời trang và thiết kế toàn cầu.

4.4. Đóng góp và triển vọng

Việc ứng dụng gốm Bát Tràng trong thiết kế trang sức không chỉ mang tính thử nghiệm, mà còn mở ra nhiều triển vọng dài hạn cho cả ngành thủ công mỹ nghệ và công nghiệp sáng tạo Việt Nam. Trước hết, đây là một hình thức đa dạng hóa sản

phẩm. Nếu trước đây Bát Tràng chủ yếu gắn với đồ gia dụng, đồ thờ cúng, hay sản phẩm trang trí, thì trang sức gồm tạo thêm một phân khúc hoàn toàn mới. Điều này không chỉ mở rộng thị trường tiêu thụ mà còn tạo thêm cơ hội nghề nghiệp cho nghệ nhân trẻ.

Thứ hai, trang sức gồm góp phần đưa di sản thủ công tiếp cận đối tượng trẻ và quốc tế. Trong bối cảnh giới trẻ ngày nay ưa chuộng sự độc đáo, tính cá nhân hóa và giá trị văn hóa, trang sức gồm hoàn toàn có thể trở thành sản phẩm “cầu nối” giữa truyền thống và hiện đại. Đồng thời, nhờ tính nhỏ gọn, dễ vận chuyển và mang trên người, trang sức gồm cũng là một phương tiện quảng bá văn hóa hiệu quả hơn so với các sản phẩm gồm cỡ lớn. Thứ ba, triển vọng lâu dài là xây dựng một “dòng trang sức gồm Việt Nam” trong ngành công nghiệp sáng tạo. Nếu Nhật Bản có ngọc trai Mikimoto, Ấn Độ có vàng Kundan, Ý có kim hoàn Florence, thì Việt Nam hoàn toàn có thể định vị thương hiệu với gồm Bát Tràng. Điều này đòi hỏi sự kết hợp giữa nghệ nhân, nhà thiết kế, nhà nghiên cứu và doanh nghiệp, để tạo nên một hệ sinh thái sáng tạo vừa gắn kết di sản, vừa đáp ứng thị hiếu toàn cầu. Cuối cùng, đóng góp quan trọng nhất là ở bình diện văn hóa: trang sức gồm khẳng định rằng di sản truyền thống không chỉ để trưng bày hay bảo tồn, mà có thể “sống” trong đời sống đương đại. Nó cho thấy khả năng của Bát Tràng trong việc tái tạo bản sắc trong ngôn ngữ thiết kế mới, đồng thời đóng góp cho hình ảnh Việt Nam như một quốc gia có khả năng đổi mới trên nền tảng văn hóa lâu đời.

V. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, việc đối chiếu trang sức gồm Bát Tràng với

truyền thống chế tác trang sức trong các nền văn minh Ai Cập, Hy Lạp, La Mã, Ấn Độ và Trung Hoa cổ đại đã khẳng định một nhận định quan trọng: giá trị biểu tượng và bản sắc văn hóa của chất liệu có thể quan trọng hơn giá trị vật chất của nó. Nếu faience Ai Cập biểu trưng cho sự bất tử, thủy tinh La Mã phản ánh tính dân chủ của thẩm mỹ, jade Trung Hoa gắn liền với đức hạnh, thì men lam và men rạn Bát Tràng có tiềm năng trở thành biểu tượng ký ức, sự tiếp nối và sáng tạo của văn hóa Việt.

Đối chiếu với mục tiêu nghiên cứu trước đó - vốn tập trung làm rõ tiềm năng của gồm Bát Tràng trong ứng dụng mỹ thuật và thiết kế đương đại - nghiên cứu này đã mở rộng thêm một hướng tiếp cận: tái định nghĩa gồm Bát Tràng như một chất liệu của trang sức, từ đó khẳng định khả năng của nó trong việc chuyển dịch từ không gian đời sống sang không gian biểu đạt cá nhân. Điều này góp phần bổ sung cho các nghiên cứu trước về mỹ thuật ứng dụng, đồng thời đưa ra một minh chứng cụ thể về sự linh hoạt, khả năng giao thoa và sức sống văn hóa lâu dài của gồm Việt Nam.

Từ những phát hiện này, một số gợi ý và kiến nghị giải pháp có thể được rút ra:

1. Về sáng tạo thiết kế: Các nghệ nhân và nhà thiết kế nên khai thác trực tiếp các dòng men truyền thống như men lam, men rạn, coi chúng như chất liệu mang tính biểu tượng, không chỉ dừng ở hiệu quả thẩm mỹ.

2. Về bảo tồn và phát triển làng nghề: Cần có chính sách hỗ trợ nghiên cứu và thử nghiệm sản phẩm trang sức gồm, coi đây là một phân nhánh mới trong phát triển sản phẩm Bát Tràng, giúp làng nghề đa dạng hóa và gia tăng giá trị kinh tế - văn hóa.

3. Về truyền thông văn hóa: Trang sức gồm nên được định vị không chỉ như phụ kiện thời trang, mà như “văn bản văn hóa” - sản phẩm mang ký ức và bản sắc Việt - từ đó tạo nên lợi thế cạnh tranh khác biệt trên thị trường trong nước và quốc tế.

4. Về đào tạo và hợp tác liên ngành: Khuyến khích sự kết nối giữa nghệ nhân gốm, nhà thiết kế trang sức, chuyên gia văn hóa và nhà nghiên cứu mỹ thuật để hình thành hệ sinh thái sáng tạo, bảo đảm tính bền vững cho hướng đi mới này.

Như vậy, nghiên cứu không chỉ khẳng định tính khả thi của việc ứng dụng gốm Bát Tràng trong thiết kế trang sức đương đại, mà còn góp phần đặt nền móng cho một hướng phát triển lâu dài: biến chất liệu truyền thống thành biểu tượng văn hóa sống động, vừa giữ được căn cốt bản sắc, vừa mở ra không gian sáng tạo tương lai.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Đình Chiến (2017), “Làng nghề truyền thống với phát triển du lịch: Nhìn từ làng cổ Bát Tràng”, Tập chí *Di sản văn hoá vật thể*, số 1 (58).
- [2]. Nguyễn Ngọc Dũng (2012), “Bàn về thuật ngữ Design”, Tập chí *Nghiên cứu Mỹ thuật*, số 3,4/12, tr 12-15.
- [3]. Phạm Bảo Dương, Nguyễn Thị Thủy Ly (2012), “Nghiên cứu nhu cầu tiêu dùng sản phẩm gốm sứ Bát Tràng”, Tập chí *Khoa học và Phát triển*, tập 10, số 7: 1061-1068 www.hua.edu.vn.
- [4]. Nguyễn Lan Hương (2018), “*Vai trò của Mỹ thuật ứng dụng trong đời sống và trong đào tạo*”, Tập chí *Khoa học và Đào tạo*, Trường đại học Công nghệ Sài Gòn, số 01, tr.25-29.
- [5]. Nguyễn Lan Hương (2023), *Đào tạo Design mang đến sức sống mới với làng nghề truyền thống gốm Bát Tràng*, Nxb Thế giới, Hà Nội.
- [6]. Nguyễn Thị Nhung (2017), “Phát triển sản phẩm thủ công mỹ nghệ của đồng bào dân tộc Tày Kom Tum thực trạng và giải pháp”, Tập chí *Khoa học và công nghệ*, Trường đại học Đà Nẵng, số 2 (111).
- [7]. Trần Ngọc Thêm (2016), *Hệ giá trị Việt Nam từ truyền thống đến hiện đại và con đường hướng tới tương lai*, Nxb Văn hóa Nghệ thuật, Hà Nội.

PROMOTING THE CULTURAL IDENTITY AND ARTISTIC HERITAGE OF BAT TRANG CERAMICS IN CONTEMPORARY JEWELRY DESIGN

Nguyen Lan Huong⁴, Vu Nguyen Thuc Anh⁵, Pham Van Linh⁶

Abstract: Bat Trang ceramics are a living cultural heritage, crystallizing the hands of artisans and Vietnamese identity over many centuries. Not only possessing material value, ceramics also preserve memories, reflecting history and national spirit. In the context of globalization and contemporary design, connecting Bat Trang ceramics with the language of jewelry opens up a potential research direction. The topic focuses on exploiting the ability to transform ceramic materials-from porous structure and glaze effects to symbolic value-into aesthetic highlights in jewelry design. Combined with modern manufacturing techniques, ceramics go beyond the limits of household or display items, becoming compact, personal, and accessible works of art in life. At the same time, the research emphasizes the sustainability factor: ceramics are local, environmentally friendly materials, suitable for the green consumption trend in global fashion. The intersection of tradition and modernity, of craftsmanship and contemporary creativity, promises to form a line of ceramic jewelry with its own mark, helping affirm Bat Trang as a symbol of Vietnamese culture in the global flow.

Keywords: *Bat Trang ceramics, contemporary jewelry, cultural identity, sustainable design, global*

⁴ Hanoi Open University

⁵ Giang Long Company Limited

⁶ Vietnam Association of Natural Products Sciences